

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

3/2019

гр.София, 02.12.2021 год.

Върховният касационен съд на Република България, Общо събрание на Гражданска колегия в съдебно заседание на 11 ноември 2021 год. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК,
И.Ф.ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Гражданска колегия:
ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ:

БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА
МАРИЯ ИВАНОВА
ВАСИЛКА ИЛИЕВА

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА	16. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА
2. ВЕСКА РАЙЧЕВА	17. ЗОЯ АТАНАСОВА
3. ДИЯНА ЦЕНЕВА	18. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ
4. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА	19. ВЕСЕЛКА МАРЕВА
5. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА	20. БОРИС ИЛИЕВ
6. МАРИО ПЪРВАНОВ	21. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА
7. ЕМИЛ ТОМОВ	22. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ
8. АЛБЕНА БОНЕВА	23. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ
9. БОНКА ДЕЧЕВА	24. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА
10. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА	25. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ
11. ЖИВА ДЕКОВА	26. ЛЮБКА АНДОНОВА
12. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА	27. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА
13. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА	28. МАЙЯ РУСЕВА
14. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА	29. ЕРИК ВАСИЛЕВ
15. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА	30. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА

31. ВАНЯ АТАНАСОВА
32. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ
33. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА
34. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА
35. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ

36. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА
37. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА
38. ТАНЯ ОРЕШАРОВА
39. МАРИЯ ХРИСТОВА

при участието на секретаря Аврора Караджова
постави на разглеждане тълкувателно дело № 3 по описа за 2019 г. на
Общото събрание на Гражданска колегия
докладвано от съдия МАРИЯ ИВАНОВА

Тълкувателното дело е образувано с разпореждане на
Председателя на ВКС от 29.10.2019 г. по предложение на състав на ВКС за
приемане на тълкувателно решение по следния въпрос:

**„От кога тече двуседмичният срок за явяване на работа по
чл.345, ал.1 КТ – само от получаване на нарочно съобщение от
първоинстанционния съд, разгледал делото, или и от узнаването за
влязлото в сила решение за възстановяване на предишната работа,
което не съдържа съобщение за явяване на работа в определен срок?“**

С определение от 24.06.19 г. по гр.д. №4768/2018 г. състав на
ВКС, трето г.о. на осн. чл.292 ГПК е спрял производството по делото и е
предложил на Общото събрание на гражданската колегия на ВКС да
постанови тълкувателно решение по посочения материалноправен въпрос.
В определението е констатирано, че въпросът се решава противоречиво в
практиката на ВКС.

Според едното от застъпените в практиката становища съдът е
този, който следва да изпрати съобщение до работника или служителя по
чл.345, ал.1 КТ и от получаването му започва да тече срокът по чл.345, ал.1
КТ. При липса на съобщение по чл.345, ал.1 КТ не тече срок за явяване на
работа, респективно счита се, че срокът започва да тече от момента на
изявяване воля от страна на работника или служителя да се върне отново
на работа при положителен резултат от провеждане на иска по чл.344, ал.1,
т.2 КТ. Снабдяването с изпълнителен лист за присъдените съдебни
разноски и упълномощаването на адвокат за образуване на изпълнително
производство за принудителното им събиране не означава узнаване за
влязлото в сила решение за възстановяване на предишната работа и от този
момент не тече двуседмичният срок по чл.345, ал.1 КТ за явяване на
работника или служителя на предишната работа.

Според другото становище срокът по чл. 345, ал. 1 КТ тече от
получаване на изпратеното от първоинстанционния съд съобщение след
влизване в сила на решението за възстановяване на работа; ако не е
изпратено такова съобщение – от момента, в който работникът или
служителят се е явил в предприятието да започне работа; а ако е узнал за
влизване в сила на решението за възстановяване на работа по друг начин,

независимо от полученото впоследствие съобщение от съда, срокът тече от узнаването. Целта на разпоредбата, задължаваща съда да уведоми работника или служителя за влязлото в сила решение, е както с оглед защита на интереса му да узнае, че може да упражни правото си на труд незабавно, така и предвид интереса на работодателя да съкрати, преобразува или да назначи друго лице на длъжността в случай, че възстановеният работник или служител не се яви своевременно на работа. Изпращането на съобщението от съда е не само с цел да се уведоми работника или служителя за правата му, но и да се постави началото на срока по чл. 345, ал.1 КТ, т.е. да се установи по категоричен начин, че работникът или служителът е узнал, че е възстановен на работа. Когато от доказателствата по делото обаче е установено по безсъмнен начин, че работникът или служителът е узнал за решението, то независимо дали е получил в последващ момент нарочното уведомление от съда за възстановяването му на работа, срокът, съобразно правилото на чл. 8 КТ за добросъвестно упражняване на трудовите права и задължения, тече от момента на узнаването. С упълномощаването на адвокат на определена дата за представителство пред съдебен изпълнител във връзка с издадения изпълнителен лист въз основа на влязлото в сила решение за събиране на присъдените деловодни разноски е налице узнаване за влязлото в сила решение за възстановяване на предишната работа и от този момент тече двуседмичният срок по чл.345, ал.1 КТ за явяване на работа.

Общото събрание на гражданската колегия на ВКС намира следното по поставения за тълкуване въпрос: Нормата на чл.345, ал.1 КТ е императивна и специална, дерогира общите правила за узнаване на влязлото в сила решение и задължава първоинстанционния съд, разгледал делото, да изпрати на работника или служителя нарочно съобщение за възстановяването му на работа, независимо от влизането в сила по правилата на ГПК на съдебното решение по иска с пр. осн. чл.344, ал.1, т.2 КТ. Нормата на чл.345, ал.1 КТ цели яснота и правна безспорност в отношенията на страните по трудовото правоотношение. Уведомяването в този случай е специална процедура – съобщението по чл.345, ал.1 КТ се изпраща от първоинстанционния съд след влизане на решението за възстановяване на работа в сила, получава се лично от работника или служителя в разумен срок след приключване на исковото производство и полученото съобщение поставя началото на срока по чл.345, ал.1 КТ. Разпоредбата на чл.345, ал.1 КТ не само конкретизира средството, чрез което работникът или служителът следва да бъде известен за окончателното възстановяване на работа – съобщение, но и категорично изисква то да бъде получено. Получаването на съобщението като обективен факт гарантира правната сигурност, за разлика от узнаването като субективен факт. С получаване на съобщението до знанието на работника или служителя е доведено влизането в сила на решението за възстановяването му на работа и за него става ясен срокът, в който може да се яви, за да заеме работата, на която е възстановен. Извеждането на друг начален момент на срока не съответства на съдържанието и смисъла на

разпоредбата на чл.345, ал.1 КТ и е резултат от разширително тълкуване на правната норма, което може да доведе до неблагоприятни последици и за двете страни по трудовото правоотношение.

Основен критерий за преценка на добросъвестността при упражняването на трудовите права и задължения по чл.8 КТ са изискванията на законите, като правата и задълженията се осъществяват в обема и според съдържанието им, предвидени в нормативната уредба. Правно значение за началото и респ. за изтичането на срока, с който се преклудира правото на възстановения на работа работник или служител да я заеме, според изричната разпоредба на закона има фактът на получаване от него на съобщението от съда за влязлото в сила решение за възстановяването му на работа. Ако съобщението не е получено от работника или служителя, срокът по чл.345, ал.1 КТ започва да тече само когато с явяването си в предприятието или по друг несъмнен начин/ напр. с писмена молба до работодателя/ работникът или служителят изяви пред него желанието си да се върне на работата, на която е възстановен.

Поради изложеното Общото събрание на гражданската колегия на ВКС на РБ

Р Е Ш И:

Двуседмичният срок за явяване на работа по чл.345, ал.1 КТ започва да тече само от получаването от страна на работника или служителя на нарочното съобщение за възстановяване на работа, изпратено от разгледалия делото първоинстанционен съд. Ако не е получено съобщение срокът започва да тече от деня, в който с явяване в предприятието или по друг начин работникът или служителят изяви пред работодателя желанието си да се върне на работата, на която е възстановен.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на ОСГК,
И.Ф.ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ на ВКС и
РЪКОВОДИТЕЛ на Гражданска колегия:
ЕМАНУЕЛА БАЛЕВСКА.....

ПРЕДСЕДАТЕЛИ
на ОТДЕЛЕНИЯ:
БРАНИСЛАВА ПАВЛОВА.....
МАРИЯ ИВАНОВА.....
ВАСИЛКА ИЛИЕВА.....

ЧЛЕНОВЕ:

1. МАРГАРИТА СОКОЛОВА.....
2. ВЕСКА РАЙЧЕВА.....
3. ДИЯНА ЦЕНЕВА.....
4. ГЪЛЪБИНА ГЕНЧЕВА.....
5. СНЕЖАНКА НИКОЛОВА.....
6. МАРИО ПЪРВАНОВ.....
7. ЕМИЛ ТОМОВ.....
8. АЛБЕНА БОНЕВА.....
9. БОНКА ДЕЧЕВА.....
10. СВЕТЛА БОЯДЖИЕВА.....
11. ЖИВА ДЕКОВА.....
12. МИМИ ФУРНАДЖИЕВА.....
13. КАМЕЛИЯ МАРИНОВА.....
14. ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА.....
15. ТЕОДОРА ГРОЗДЕВА.....
16. ИЛИЯНА ПАПАЗОВА.....
17. ЗОЯ АТАНАСОВА.....
18. ВЕЛИСЛАВ ПАВКОВ.-О.М.....
19. ВЕСЕЛКА МАРЕВА.....
20. БОРИС ИЛИЕВ.....
21. МАРГАРИТА ГЕОРГИЕВА.....
22. ДРАГОМИР ДРАГНЕВ.....
23. ВЛАДИМИР ЙОРДАНОВ – О.М.....
24. ГЕНИКА МИХАЙЛОВА – О.М.....
25. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ.....
26. ЛЮБКА АНДОНОВА.....
27. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА.....
28. МАЙЯ РУСЕВА.....
29. ЕРИК ВАСИЛЕВ.....
30. ГЕНОВЕВА НИКОЛАЕВА.....
31. ВАНЯ АТАНАСОВА.....
32. АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ.....
33. РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА.....
34. ЕМИЛИЯ ДОНКОВА.....
35. ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ.....
36. ДЕСИСЛАВА ПОПКОЛЕВА.....
37. МИЛЕНА ДАСКАЛОВА.....
38. ТАНЯ ОРЕШАРОВА.....
39. МАРИЯ ХРИСТОВА.....

ОСОБЕНО МНЕНИЕ
на решението по тълкувателно дело № 3/2019 г.
на Общото събрание на Гражданска колегия
на Върховния касационен съд

По правило съдът няма задължение да уведомява страните за влязлото в сила съдебно решение. Тяхна е грижата да се осведомят за разрешените правен спор. Чл. 345, ал. 1 КТ обаче задължава първоинстанционният съд да изпрати нарочно съобщение до работника или служителя за влязлото в сила решение за възстановяване на работа. Правната норма е специална и има своето конституционно основание. Задължението на държавата по чл. 16 и чл. 48, ал. 1 от Конституцията да създава „условия за осъществяване“ на правото на труд обяснява задължението на съда по чл. 345, ал. 1 КТ. Законът изисква по категоричен начин да бъде установено, че работникът е узнал за възстановяването, включително за да гарантира добросъвестното упражняване на трудовите права (чл. 8 КТ). Тълкуването и прилагането на чл. 345, ал. 1 КТ обаче не следва да противоречи на житейската логика. Тя изисква да се приеме, че срокът по чл. 345, ал. 1 КТ тече от получаване на съобщението от първоинстанционния съд, но в случаите, когато работникът или служителът е узнал по друг категоричен начин за влязлото в сила решение за възстановяването, срокът тече от узнаването, независимо от полученото по-късно съобщение. Възстановяването рефлектира в правната сфера на работника или служителя. Той следва да се яви в предприятието, за да заеме работата, на която е възстановен, в преклузивния срок по чл. 345, ал. 1 КТ, а има правото да прекрати трудовото си правоотношение с новия работодател. Тогава последиците от възстановяването рефлектират в правната сфера и на новия работодател. Те засягат и правната сфера на работодателя. Той има право да съкрати, преобразува или да назначи друго лице на длъжността, когато възстановеният работник или служител не се яви да заеме работата в двуседмичния срок, или да прекрати трудовото правоотношение с работник или служител, назначен на същата длъжност, когато в срока възстановеният работник или служител се яви да заеме работата. Всички тези рефлексии на съдебното решение за възстановяване в различни правни сфери допускат различни варианти, при които е възможно по категоричен начин да бъде установено, че работникът или служителът е узнал за възстановяването преди да получи нарочното съобщение от първоинстанционния съд. Тогава срокът по чл. 345, ал. 1 КТ тече от узнаването, независимо от по-късно полученото съобщение. Да се приеме, че преди да е получил съобщението работникът или служителът узнава за възстановяването, само когато се е явил в предприятието или по друг начин е изявил пред работодателя желание да се върне на работа, е тълкуване на чл. 345, ал. 1 КТ в противоречие с принципа по чл. 8 КТ.

Несъответно на конституционното си основание и целта на закона, такова тълкуване ограничава приложно поле на чл. 345, ал. 1 КТ.

съдия Геника Михайлова
съдия Велислав Павков
съдия Владимир Йорданов

